

MINISTERSTVO
PRŮMYSLU A OBCHODU

1. ZPRÁVA O POKROKU V OBLASTI PLNĚNÍ VNITROSTÁTNÍCH CÍLŮ ENERGETICKÉ ÚČINNOSTI

V ČESKÉ REPUBLICĚ

(podle odst. 1 čl. 24 směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti)

ČERVENEC 2013

Úvod

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti, o změně směrnic 2009/125/ES a 2010/30/EU a o zrušení směrnice 2004/8/ES a 2006/32/ES (dále jen směrnice) zavádí společný rámec opatření na podporu energetické účinnosti v EU s cílem zajistit do roku 2020 splnění hlavního 20 % cíle EU pro energetickou účinnost a vytvořit podmínky pro další zvyšování energetické účinnosti i po tomto datu. Směrnice stanoví pravidla zaměřená na odstranění překážek na trhu s energií a překonání některých nedokonalostí trhu, jež brání účinnosti při dodávkách a využívání energie, a stanoví zavedení orientačních vnitrostátních cílů energetické účinnosti do roku 2020.

Podle článku 3 směrnice každý členský stát stanoví orientační vnitrostátní cíl energetické účinnosti na základě spotřeby primární energie nebo konečné spotřeby energie, úspor primární energie nebo úspor v konečné spotřebě energie nebo energetické náročnosti a oznámí tento cíl Komisi. Při stanovování cíle vezme stát v potaz jmenované okolnosti jako např. skutečnost, že v roce 2020 nesmí být spotřeba primární energie Unie vyšší než 1474 Mtoe (61554,24 PJ) nebo dříve provedená opatření. Komise poté reportované cíle zhodnotí a posoudí, zda Unie pomocí těchto cílů směřuje k naplnění evropského cíle 2020.

Vnitrostátní orientační cíl je podle článku 24 směrnice Komisi reportován jako součást první zprávy o pokroku dosaženém při plnění vnitrostátních cílů energetické účinnosti, v souladu s částí 1 přílohy XIV směrnice.

1. Východiska stanovení orientačního vnitrostátního cíle ČR

Východiskem pro nastavení orientačního vnitrostátního cíle ČR je dokument „Aktualizace Státní energetické koncepce ČR“ (dále jen ASEK), který byl usnesením vlády ze dne 8. listopadu 2012 vzat vládou ČR na vědomí. Jedná se o klíčový strategický dokument, jehož cílem je zajistit spolehlivou, bezpečnou a k životnímu prostředí šetrnou dodávku energie pro potřeby obyvatelstva a ekonomiky ČR, a to za konkurenceschopné a přijatelné ceny za standardních podmínek. V současné době prochází tato koncepce procesem posuzování vlivů na životní prostředí a v návaznosti na tento proces lze očekávat změny/aktualizace v návrhu koncepce, které by se mohly případně promítnout i do oblasti energetické efektivity a orientačního vnitrostátního cíle ČR.

2. Popis energetiky a vývoje energetické náročnosti v ČR

České energetice dominují uhelné zdroje, které dodávají, jako zdroje základního zatížení, téměř 60 % elektrické energie a velkou část tepla prostřednictvím dálkového vytápění. Současná energetická spotřeba v České republice je pokryta z více než 50 % domácími zdroji primární energie. Ukazatel dovozní energetické závislosti ČR (včetně zahrnutí jaderného paliva) dosahuje tedy méně než 50 % a patří tak k nejnižším v celé EU. Současný průměr EU se pohybuje na úrovni cca 60 %. Česká republika je plně soběstačná ve výrobě elektřiny a tepla. Struktura zdrojů elektřiny je stabilní. Nejvýznamnější změnou v posledním desetiletí byla výstavba jaderné elektrárny Temelín. V důsledku podpory obnovitelných zdrojů energie v uplynulých letech se zvýšil podíl jiných obnovitelných zdrojů než vodních elektráren, ale zatím i při vysokých dotacích nedokázal nahradit významnější část fosilních zdrojů. Podíl výroby tepla z domácích paliv dosahuje okolo 60 % a v soustavách zásobování teplem více než 80 %. V ČR je dobře zavedená kombinovaná výroba elektřiny a tepla, ve velkých a středních zdrojích činí celkem hrubá výroba tepla v kogeneraci necelých 70 % z celkové hrubé výroby tepla.

Je nutno konstatovat, že v období komunismu docházelo ke zvyšování energetické náročnosti české ekonomiky, zvláště průmyslu. Tento stav byl způsoben podinvestováním výrobních zařízení, preferencí rozvoje těžkého průmyslu a státem regulovanými cenami energií, které nereagovaly na globální změny.

V roce 1989 došlo k politickým změnám, které měly za následek návrat k demokracii a tržnímu hospodářství. Hospodářské změny byly opravdu zásadního charakteru a svým rozsahem a dobou realizace nemají obdoby. V krátké době došlo k liberalizaci trhu a tím ke zrealizování cen energií, čím se mohla Česká republika otevřít zahraniční konkurenci. Celá řada společností období privatizace nepřežila a ty, které v tomto období obstály a rozvíjejí se, stejně tak i nově vzniklé, musí obstát ve světové konkurenci. Energetická náročnost je jedním z faktorů ovlivňujících konkurenceschopnost podniků, resp. celé ekonomiky. V rámci transformace ekonomiky došlo k razantnímu zvýšení energetické efektivity. Tuto změnu

dokládají níže uvedené grafy. Česká republika se i vzhledem ke své struktuře ekonomiky rychle dostává k průměru EU. Zde je však také nutné zdůraznit, že v ČR probíhají současně dva procesy, které jsou vzhledem k energetické náročnosti protichůdné. Snižuje se technologická náročnost ekonomiky, ale současně roste životní úroveň obyvatel, která zdaleka nedosahuje vyspělých sousedních států (Německo, Rakousko). Zvyšování životní úrovně s sebou nese zvyšování spotřeby energií (především elektřina) v domácnostech (zvyšování počtu spotřebičů).

Pokud srovnáme časové období, kdy docházelo ke zhoršování energetické náročnosti ekonomiky (cca 50 let) a doby, která nás dělí od začátku transformace ekonomiky na tržní (cca 23 let), musíme konstatovat, že změny v oblasti zvyšování energetické účinnosti po roce 1989 probíhají velice rychle a bylo dosaženo zásadního pokroku.

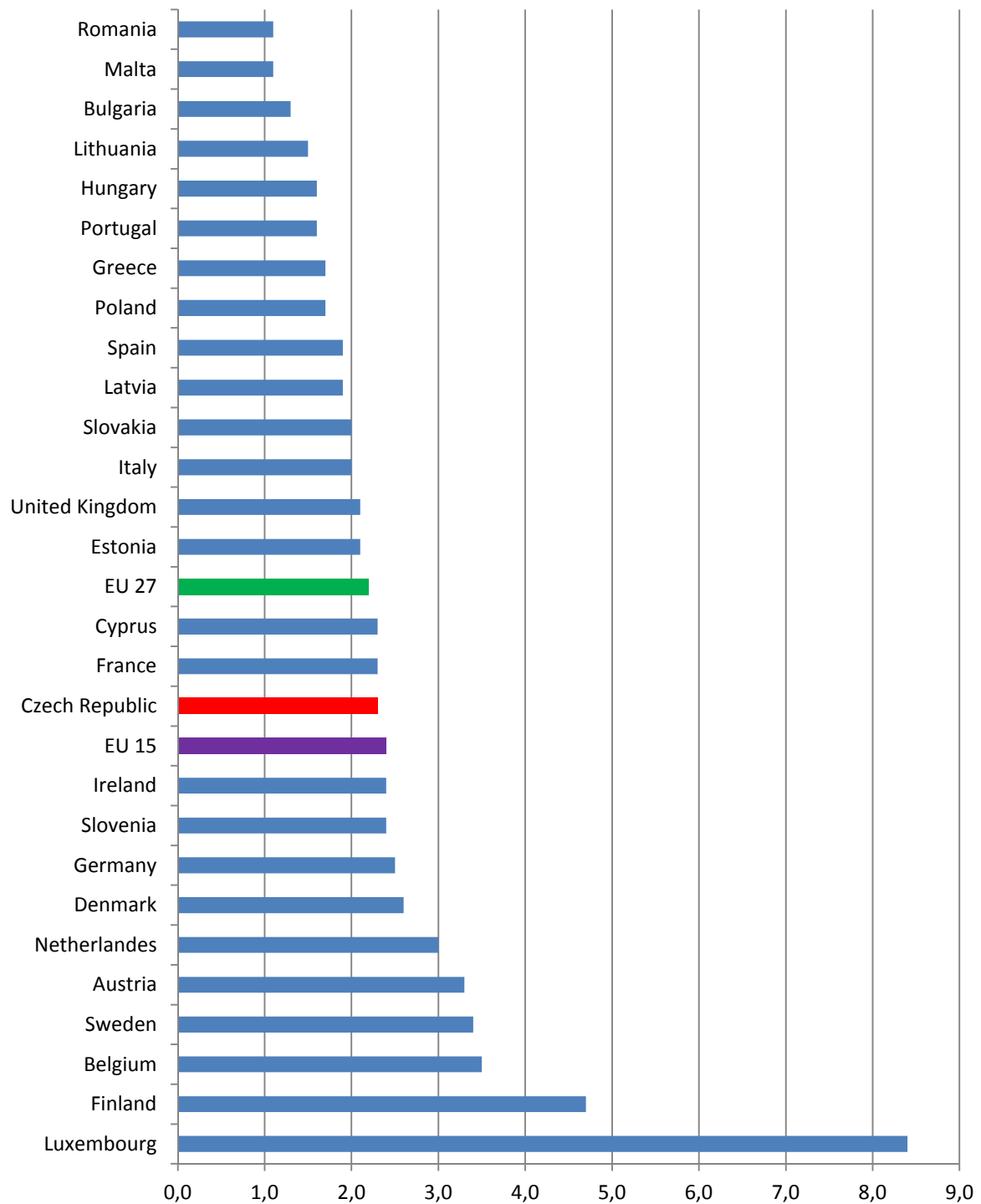
Podíl průmyslu (včetně energetiky) je cca 30 % na hrubé přidané hodnotě a tudíž ukazatele energetické náročnosti dosahují vyššího průměru EU. Tento fakt umocňuje i poloha uprostřed Evropy, která činí z ČR tranzitní zemi. Podíl průmyslu na celkové konečné spotřebě tvoří cca 30 % (IEA). Velký podíl v ČR připadá na těžký průmysl jako je např. hutnictví nebo strojírenství.

Trend poklesu energetické náročnosti je od roku 1990 trvalý, avšak tempo poklesu je nestálé z důvodu vývoje hospodářského růstu. Oproti roku 2000 se energetická náročnost českého hospodářství snížila o 19,0 %. Tempo poklesu energetické náročnosti (o 2,5 % v PPP, IEA Czech Republic 2010 Review) za období od roku 1990 patří k nejvyšším v Evropě (průměr Evropy v tom samém období byl 1,5 %). V roce 2011 energetická náročnost hospodářství dosáhla 505,6 GJ/tis. Kč (s.c.r. 2005) a meziročně se tak snížila o 3,3 %. V dlouhodobějším měřítku od roku 2000 (kdy tato hodnota dosáhla 661,8 GJ/tis. Kč) nastal celkový pokles energetické náročnosti o 23,6 %.

Největší podíl na energetické náročnosti hospodářství **v sektorovém členění** zaujímají sektory průmyslu a dopravy. Zatímco energetická náročnost průmyslu se stabilně dlouhodobě snižovala (pokles v letech 2000–2009 o 47 %), energetická náročnost v dopravě spíše rostla nebo kolísala.

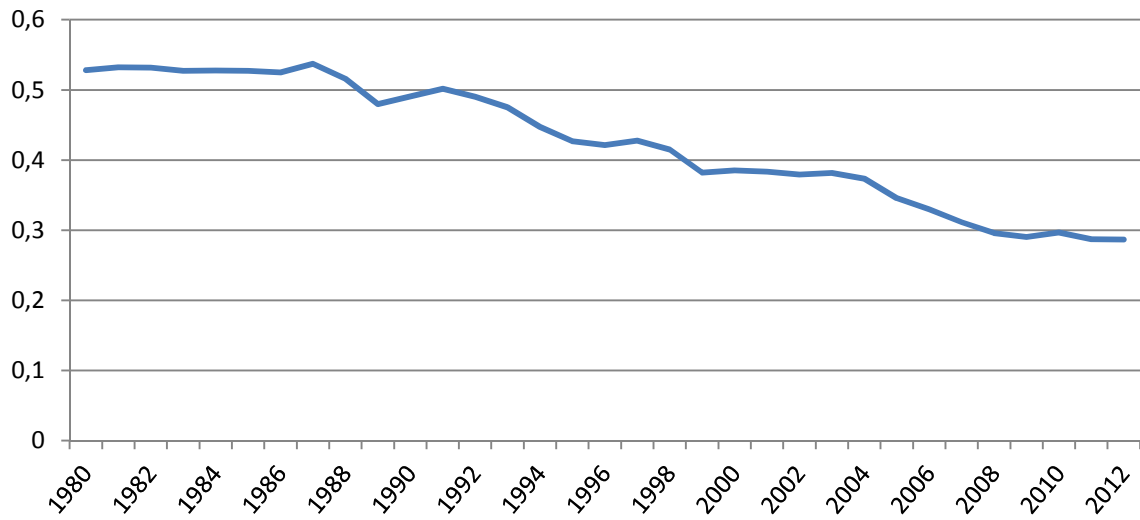
Final consumption per 1 capita in 2011 [toe/cap] in the EU

Source: Eurostat

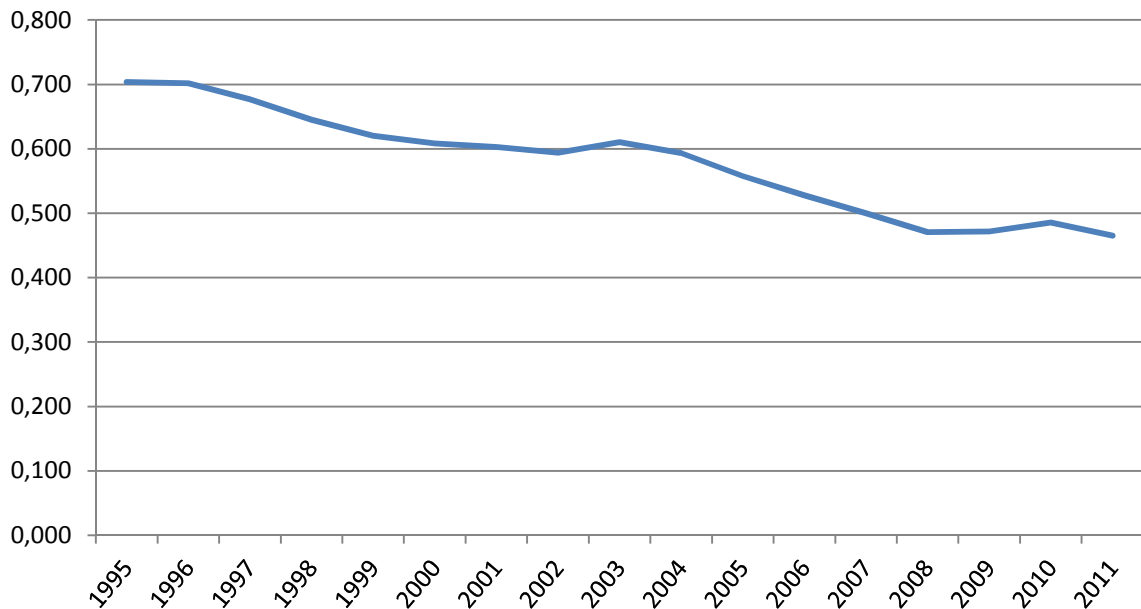
TPES/GDP (toe per thousand 2005 USD)

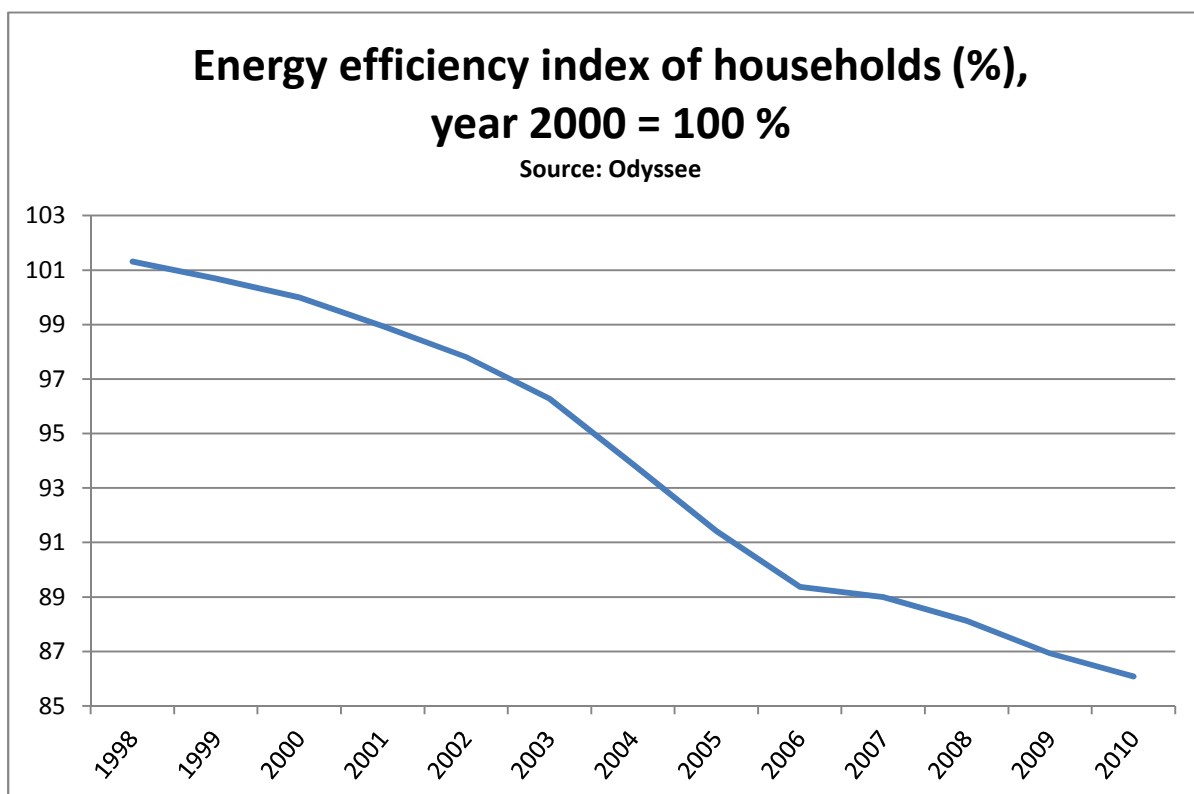
Source: IEA

Energy Intensity/GDP (GJ per thousand CZK 2010)

Source: Czech Statistical Office

Přehled dosud realizovaných opatření v oblasti energetické účinnosti je shrnut v aktuálním „2. Národním akčním plánu energetické účinnosti“ ze srpna 2011. V souvislosti s naplněním cílů směrnice 2012/27/EU se předpokládá, že dojde ke konsolidaci vybraných opatření a programů za účelem zvýšení efektivity těchto programů a opatření a to zejména v souvislosti s implementací čl. 7 směrnice.

Česká republika podporuje intenzivně zvyšování energetické efektivity již od roku 1989. ČR rychle liberalizovala trh s energií, což přineslo zásadní impulz pro zvyšování energetické efektivity. Ke zvyšování energetické efektivity využívá dlouhodobě vláda ČR aktivně nástroje v oblasti regulatorní (legislativa), ekonomických nástrojů a osvěty. V rámci ekonomických nástrojů jsou využívány jak národní prostředky, tak i prostředky ze strukturálních fondů. ČR v souladu se Strategií Evropa 2020 prosazuje využití významného objemu prostředků z budoucího víceletého finančního rámce na energetickou efektivitu a podporu podnikání, která má pomoci zajistit konkurenceschopnost Evropy. ČR má, vzhledem ke struktuře ekonomiky, stále potenciál úspor energie v oblasti průmyslu. Aby však mohlo být dosaženo maximálního využití tohoto potenciálu, je nutné toto zohlednit při přípravě pravidel veřejné podpory a při přípravě fondů Společného strategického rámce a politiky soudržnosti.

3. Proces implementace směrnice 2012/27/EU do české legislativy

V návaznosti na schválení Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU byl v České republice zahájen proces její implementace do české legislativy. Česká republika má povinnost směrnici implementovat do českého právního řádu do 5. 6. 2014.

V souvislosti se stanovením vnitrostátního orientačního cíle energetické účinnosti je tedy třeba konstatovat, že vzhledem k probíhajícímu procesu implementace směrnice 2012/27/EU do české legislativy a také k faktu, že ne všechny prováděcí předpisy k samotné směrnici (Guidelines) jsou v tuto chvíli finalizovány a může tedy dojít ke zpřesnění výkladu některých ustanovení směrnice, mohou nastat skutečnosti vedoucí k potřebě přehodnocení tohoto vnitrostátního orientačního cíle.

Na základě obsahových a procesních nejasností týkajících se prováděcích předpisů ke směrnici 2012/27/EU si Česká republika s ohledem na řádné splnění svých unijních závazků vyhrazuje právo definitivního stanovení výše orientačního vnitrostátního cíle ČR na základě výsledků projednávání s Evropskou komisí.

4. Stanovení orientačního vnitrostátního cíle podle čl. 3 směrnice 2012/27/EU

Česká republika vnímá orientační vnitrostátní cíl definovaný článkem 3 směrnice 2012/27/EU jako rámcový cíl nezávazného charakteru, který nezakládá konkrétní a právně vymahatelnou povinnost jak pro ČR, tak i pro další subjekty.

Zejména nastavení cílů v horizontu roku 2020 je ovlivněno řadou faktorů a předpokladů (výše uvedeny dva zásadní), které se mohou v čase vyvíjet, a to i z externích nebo jinak neovlivnitelných důvodů. Významná změna těchto vstupních parametrů může do budoucna vyvolat potřebu České republiky přehodnotit orientační vnitrostátní cíle.

Vnitrostátní orientační cíl České republiky je na základě současných analýz stanoven ve výši 47,84 PJ (13,29 TWh) úspor v konečné spotřebě energie. Této hodnotě odpovídá úroveň čisté konečné spotřeby bez neenergetického užití ve výši 1020 PJ a úroveň primární spotřeby v roce 2020 ve výši 1660 PJ dle metodiky Mezinárodní energetické agentury (IEA) k sestavování energetické bilance. Česká republika historicky sestavuje energetickou bilanci dle metodiky IEA a vychází z ní také Aktualizovaná Státní energetická koncepce.

Mezi údaji o spotřebě energie vykázané dle metodiky IEA a dle metodiky Eurostat však existují metodické rozdíly. Pro účely vzájemného srovnání je třeba tyto metodické rozdíly zohlednit. Na základě zohlednění metodických odchylek mezi metodikou IEA a Eurostat lze odhadnout, že výši čisté konečné spotřeby energie dle metodiky IEA v roce 2020 na úrovni

1020 PJ (úroveň čisté konečné spotřeby energie po zohlednění vnitrostátního orientačního cíle ČR) odpovídá úroveň spotřeby dle metodiky Eurostat na úrovni 1060 PJ. Po zohlednění stejných metodických odchylek lze odhadnout, že výši primární spotřeby energie dle metodiky IEA v roce 2020 na úrovni 1660 PJ odpovídá úroveň primární spotřeby dle metodiky Eurostat na úrovni 1660 PJ.

Projekce PRIMES (vycházející z metodiky Eurostat) předpokládala úroveň konečné spotřeby v roce 2020 na úrovni 1324,87 PJ, tj. 31,644 Mtoe bez zohlednění efektu úspor z titulu implementace této směrnice. Pokud do této úrovně spotřeby promítneme snížení na úrovni 20% (cíl EU), vychází cílová hodnota konečné spotřeby na úrovni 1059,89 PJ, tj. 25,315 Mtoe. Jsme proto přesvědčeni, že cíl ČR je dostatečným příspěvkem k plnění celkového cíle EU v této oblasti.

Navíc jak vyplývá z přehledu energetických ukazatelů v předchozí části materiálu, dosahuje ČR konečnou spotřebu energie na obyvatele srovnatelnou s průměrem EU, takže proporcionalní podíl na plnění evropského cíle je z pohledu ČR adekvátní.

5. Příloha

Statistický report ve struktuře definované směrnicí (část 1 – příloha XIV směrnice EED)

ROK 2011

		IEA	Eurostat
Spotřeba primárních energetických zdrojů	TJ	1 712 326	1 709 429
Celková konečná spotřeba energie	TJ	981 079	1 031 376
Konečná spotřeba energie podle odvětví:			
průmysl	TJ	324 010	359 018
doprava	TJ	248 997	264 941
domácnosti	TJ	246 349	246 686
služby	TJ	126 528	126 567
		MPO, ČSÚ, MD	
Hrubá přidaná hodnota podle odvětví:			
Průmysl	mil. Kč	1 048 273	
Služby	mil. Kč	2 079 951	
Disponibilní příjem domácností			
	mld. Kč	2074,9	
Hrubý domácí produkt (HDP)			
	mil. Kč	3 820 710	
Výroba elektřiny z tepelných elektráren			
	GWh	53 928	
Výroba elektřiny z kombinované výroby			
	GWh	10 819	
Výroba tepla z tepelných elektráren			
	TJ	97 780	
Výroba tepla z kombinované výroby vč. odpadního tepla z průmyslových procesů			
	TJ	118 590	
Spotřeba paliva pro výrobu elektřiny z tepelných elektráren			
	TJ	518 000	
Počet osobokilometrů			
	mil. oskm	108 352,60	
Počet tunokilometrů			
	mil. tkm	71 817	
Počet obyvatel			
	osoba	10 496 672	